

David Bergqvist, professor i kärlkirurgi, institutionen för kirurgiska vetenskaper, enheten för kirurgi, Uppsala universitet/Akademiska sjukhuset, Uppsala (david.bergqvist@surgsci.uu.se)

Elastisk kompression förhindrar posttrombotiskt syndrom

I samband med behandling av djup venös trombos rekommenderas sedan länge att använda någon form av kompression: elastisk binda eller kompressionsstrumpa. En orsak är givetvis önskan om att minska den svullnadstendens som ofta är ett av tecknen på att en trombos föreligger, minskad svullnad ger också en subjektiv symtomlindring hos patienten. Ytterligare en orsak är att man vill minska risken för posttrombotiskt syndrom, vars yttersta konsekvens är det venösa bensåret – en belastning för såväl den enskilde individen som för samhällsekonomin.

Det vetenskapliga underlaget för att risken för posttrombotiskt syndrom verkligen minskar har dock varit svagt, och i SBUs kunskapssammanställning om blodpropp (SBU-rapport 158/2002) konstaterades att »graderade kompressionsstrumpor minskar utvecklingen av posttrombotiskt syndrom under två års tid efter proximal djup venös trombos« med en evidensgrad på 3, dvs ett svagt vetenskapligt stöd. Detta baserades på att endast en randomiserad studie [1] förelåg. Ett problem med den studien var användningen av måttbeställda strumpor, vilket givetvis i en rutinpraktik kan vara besvärligt och relativt kostsamt.

Tvåårig studie visar goda resultat av elastiska knästrumpor

Nu har emellertid ytterligare en studie publicerats [2], där konsekutiva patienter med ultraljudsverifierad proximal trombos randomiserades till att under dagtid i två års tid bära eller inte bära elastiska knästrumpor (strumporna var av italiensk tillverkning, fanns i 5 storlekar och hade ett ankeltryck på 30–40 mm Hg, styckepriset var vid studiens genomförande cirka 35 euro). Patienterna behandlades initialt med heparin/lågmolekylärt heparin samt vitamin K-antagonist i genomsnitt i 6 månader. Posttrombotiskt syndrom bedömdes enligt en standardiserad skala som validerats och visat sig fungera bra i tidigare studier [3].

Analysen gjordes enligt »intention to treat« på 180 randomiserade patienter (6 i strumpgruppen använde inte sina strumpor och 12 kontrollpatienter använde olika typer av icke-studiestrumpor, i allmänhet med lägre kompressionstryck). Den kumulativa incidensen av posttrombotiskt syndrom var efter två år i kontrollgruppen 49 procent och i strumpgruppen 24,5 procent (hazard-kvot 0,47, konfidensintervall 0,28–0,79, $P < 0,004$). Vid uppföljningstidens slut (efter i genomsnitt 50,5 månader) förelåg allvarligt posttrombotiskt syndrom hos 11,7 procent respektive 3,5 procent. Sex patienter i kontrollgruppen och två i strumpgruppen uppvisade venösa bensår. Av olika riskfaktorer för posttrombotiskt syndrom föll två ut som signifikanta (ipsilateral recidivtrombos och ålder).

En sådan här studie kan förstås inte göras blind, men man har försökt att i görligaste mån undvika påverkan genom att använda ett validerat system för att gradera posttrombotiskt syndrom och genom att använda oberoende patientundersök-

Sammanfattat

Patienter med djup ventrombos skall, förutom med farmakologisk terapi, behandlas med elastiska kompressionsstrumpor under minst två års tid för att minska risken för posttrombotiskt syndrom (dvs ytterst venösa bensår).

Detta framgår nu av en italiensk studie, och det stämmer väl med rekommendationerna i Socialstyrelsens riktlinjer för vård av blodpropp.

kare. Man använde sig dessutom av en blindad utvärderingskommitté. Frekvensen posttrombotiskt syndrom i kontrollgruppen är i samma storleksordning som tidigare har rapporterats.

Bevisvärdet i SBUs tidigare slutsats har höjts

Sammanfattningsvis ger den här studien ytterligare stöd för att patienter med djup ventrombos i tillägg till farmakologisk behandling också skall förses med elastiska kompressionsstrumpor under åtminstone två års tid. Bevisvärdet i SBUs tidigare slutsats har höjts till åtminstone grad 2.

Detta stämmer också väl överens med rekommendationerna i Socialstyrelsens nyligen utgivna riktlinjer för vård av blodpropp. Här konstateras under rubriken »Kompressionsbehandling vid djup ventrombos«: »Stödstrumpor, typ akutstrumpa i akutskedet. Kompressionsstrumpa grad II snarast efter viss regress av bensvullnad. Kompressionsbehandling minst 6–12 månader eller tills symtomfrihet. I allmänhet räcker knälång strumpa.«

*
Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

Referenser

1. Brandjes DP, Buller HR, Heijboer H, Huisman MV, de Rijk M, Jagt H, et al. Randomised trial of effect of compression stockings in patients with symptomatic proximal vein thrombosis. *Lancet* 1997;349:759-62.
2. Prandoni P, Lensing AW, Prins MH, Frulla M, Marchiori A, Bernardi E, et al. Below-knee elastic compression stockings to prevent the postthrombotic syndrome. A randomized, controlled trial. *Ann Intern Med* 2004;141:249-56.
3. Prandoni P, Lensing AW, Cogo A, Cuppini S, Villalta S, Carta M, et al. The long-term clinical course of acute deep venous thrombosis. *Ann Intern Med* 1996;125:1-7.